

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG LEGUTÓBBI DÖNTÉSEIBŐL

91/2007. (XI. 22.) AB HATÁROZAT. A TANÚK ADATAINAK ZÁRT KEZELÉSE

*Alkotmány 70/A. § (1) bekezdés – a hátrányos megkülönböztetés tilalma
23/1995. (IV. 5.) AB határozat*

Egy indítványozó mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kezdeményezte az Alkotmánybíróságon, mivel a jogalkotó a polgári eljárásban nem teremtett lehetőséget a tanú személyi adatainak zártan kezelésére, ha a büntetőeljárásban már ilyen védelemben részesítették őt, azonban a bíróság a bűncselekménnyel, illetve a bíróság által elbírált szabálysértéssel okozott kár megtérítése iránt a büntetőeljárásban érvényesített polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasította. Az ügy előadó bírójaként Lévay Miklós volt.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az igazságszolgáltatás alkotmányos feladatának teljesítése és az állam alapjogvédelmi kötelezettsége alkotmányosan is megalapozza a tanú életének, testi épiségének, személyi szabadságának védelmét. A tanú, illetve a sértett védelemhez való joga azonban nem alkotmányos alapjog, és nem vezethető le az állam alkotmányos kötelezettsége a tanúvédelmi rendszer szabályozására és működtetésére. A védelmi rendszer alkotmányos megalapozottsága nem azonos az alkotmányból kényszerítően következő jogalkotói kötelezettséggel. A törvényalkotó szabadságában áll, hogy figyelembe véve az intézmény szükségességét, továbbá a büntető- és polgári ügyek elbírálásának sajátosságait, meghatározza a védelmi rendszer személyi körét és feltételeit. Ugyanakkor a szabályok megalkotása során nem kerülhet szembe az alkotmány rendelkezéseivel.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ebben az ügyben azonban megállapítható a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség az alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében tilalmazott egyéb helyzet szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmával összefüggésben. A diszkrimináció vizsgálatánál az összehasonlítás alapját azok a szabályok képezték, melyek azokra a személyekre vonatkoznak, akiket a büntetőeljárásban tanúként személyes adataik zár-

tan kezelésével védelemben részesítettek, majd pedig a polgári jogi igény egyéb törvényes útra utasítását követően a bűncselekményből eredő kár megtérítése iránt a büntetőeljárás terheltje mint alperes ellen indult polgári eljárásban is tanúként kívánna kihallgatni. A bűncselekmény sértettje azonban nem tartozik ebbe a személyi körbe, mert ő a polgári peres eljárásban félként és nem tanúként vesz részt. A homogén csoportba tartozó tanú eljárás pozíciója azonban összevethető és lényegét tekintve azonos. Az Alkotmánybíróság már a 23/1995. (IV. 5.) AB határozatban megállapította, hogy az önkényes megkülönböztetés tilalmába ütközik, ha a polgári jogi igények érvényesítési rendje között pusztán a büntetőeljárás eltérő eljárási rendje miatt olyan különbséget tesznek, amely lényeges eljárási garanciák mellőzéséhez vezet. A peres eljárásokban tanúként részt vevő személyek között tett, fent ismertetett megkülönböztetésnek az Alkotmánybíróság megítélése szerint nincs ésszerű oka, azaz önkényes, így sérti a hátrányos megkülönböztetés tilalmát.

Az Alkotmánybíróság az alkotmányellenes mulasztás megszüntetésére 2008. június 30-i határidővel kötelezte az Országgyűlést.

92/2007. (XI. 22.) AB HATÁROZAT. KITELEPÍTÉSEN ALAPULÓ ÁLLAMI TULAJDON

*Alkotmány 13. § – a tulajdonhoz való jog
11/1992. (III. 5.) AB határozat*

Az indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérték a magyarországi német lakosságnak Németországba telepítéséről szóló 12.330/1945. M. E. rendelet, valamint az ezzel kapcsolatos egyes rendeletek módosításáról, kiegészítéséről és összefoglalásáról szóló 12.200/1947. kormányrendelet alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint a Fővárosi Bíróság ítéletével lezárt polgári peres ügyükben való alkalmazhatóságának kizárását. Az indítványozók jogelődjei 1943 óta bérelték a per tárgyát képező ingatlant. 1976-ban az ingatlan tulajdonjogát elbirtoklás jogcímén az indítványozók

jogelődje javára bejegyezték az ingatlan-nyilvántartásba. A jogelőd halála után az ingatlanra nézve további jogviszonyok jöttek létre. Az eredeti tulajdonos testvére 1996-ban keresetet nyújtott be az ingatlanra vonatkozó tulajdonjogának megállapítása iránt. Az ügyben eljáró bíróságok megállapították, hogy az eredeti tulajdonos a panasszal támadott rendeletek hatálya alá tartozott, így ingó és ingatlan vagyona tehermentesen az államra szállt. Ezt követően a Kincstári Vagyoni Igazgatóság a magyar állam tulajdonjogának megállapítása iránt keresetet nyújtott be, tekintettel arra, hogy a Polgári törvénykönyv 1976-ban hatályos 121. § (3) bekezdése szerint az állam tulajdonába került ingatlan tulajdonjogát elbirtoklással nem lehetett megszerezni.

A Fővárosi Bíróság az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ítéletében megállapította a magyar állam tulajdonjogát. Az ügy előadó bírója Lenkovich Barnabás volt.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár a támadott rendelkezést a jogalkotó már 1950-ben hatályon kívül helyezte, ez az eljárás lefolytatását nem akadályozta, tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panaszon alapult. A taláros testület felidézte a 11/1992. (III. 5.) AB határozatát, amelyben kimondta, hogy keletkezési idejétől függetlenül minden jogszabálynak meg kell felelnie az új alkotmánynak. A jogszabály keletkezésének legfeljebb annyiban lehet jelentősége, hogy a régi jogszabályok a megújított alkotmány hatálybalépésével válhattak alkotmányellenessé. Az Alkotmánybíróság korábban már azt is megállapította, hogy az alkotmány 13. § (2) bekezdésében a kisajátítás kapcsán megfogalmazott garanciális szabályok nemcsak a tulajdonnak egyedi aktussal történő, hanem a törvényvel megvalósított elvonására is irányadók. Márpedig az állami tulajdonba vételt elrendelő jogszabályok egyike sem tesz eleget ezen alkotmányi feltételeknek. Nem lehet ugyanis közérdeknek tekinteni és kivételként sem megengedni olyan állami tulajdonszerzést, amely emberek, társadalmi csoportok megbélyegzésén, diszkriminációján alapszik. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Németországba áttelepülni köteles magyar állampolgárok vagyonának zár alá vételét és elkobzását elrendelő jogszabály sérti az alkotmány tulajdonjog védelmét garantáló 13. §-át. Az Alkotmánybíróság az indítványi kérelemnek helyt adva visszamenőlegesen kizárta az alkotmányellenessé vált jogszabály alkalmazását a panaszosok konkrét ügyében.

A testület arra is rámutatott, hogy a kárpótlásról szóló 1991. évi XXV. törvény elfogadásával az Országgyűlés is megállapította, hogy a támadott jogszabály alkalmazása az állampolgárok tulajdonában igazságtalanul kárt okozott. Ez alapján az alkotmánybírák hangsúlyozták, hogy egy olyan jogszabállyal, amelyet a törvényhozó korábban a tulajdonjog sérelmét okozónak talált, a Magyar Köztársaság mint demokratikus jogállam újabb tulajdoni sérelmet nem okozhat, magánszemélyekkel szemben tulajdoni igényt nem érvényesíthet. A jogállamiság elve ugyanis az államot magánjogi igényei érvényesítése során is kötelezi.

Bragyova András alkotmánybíró párhuzamos indokolást csatolt a határozathoz, mert nem értett egyet azzal a rendelkező részében megfogalmazott állítással, mely szerint a támadott rendeletek 1989-ben alkotmányellenessé váltak. Meglátása szerint erre már csak azért sem kerülhetett sor, mert azokat a 84/1950. (III. 25.) MT rendelet hatályon kívül helyezte. A 11/1992. (III. 5.) AB határozatot felidézve rámutatott arra, hogy az új alkotmányos berendez-

kedés létrejöttével sem szűnt meg a jogrendszer folytonossága, hiszen a rendszerváltás a legalitás alapján ment végbe. Bragyova András szerint sem kérdéses, hogy a mai alkotmány alapján a szóban forgó rendeletek alkotmányellenesek. Ebből azonban nem következik, hogy megalkotásuk idején vagy hatályban létük alatt bármikor jogi szempontból alkotmányellenesek, azaz érvénytelenek lettek volna. Erről csak akkor lehetne szó, ha az 1989-es alkotmányt az 1945–1950 közötti időszakra visszamenőleg érvényesnek tekintenénk. Azonban az 1989-es alkotmány módosítás nem visszamenőleges hatályú. A magyarországi németek kitelepítéséről alkotott jogszabályok alapján szerzett tulajdoni jogcímet nem érintette, hogy utóbb a kitelepítést a magyar állam, illetve a magyar jog többszörösen megtagadta és elítélte. Éppen a kárpótlás adása erősítette meg a szerzett és fennálló tulajdoni jogcímek jogszerűségét, hiszen másképp nem lett volna miért kárpótlást nyújtani.

Bragyova András arra is rámutat, hogy téves a többségi indokolásnak az a kiindulópontja, mely szerint a panaszos ügyében az alapjogsérelem a kitelepítésről szóló rendelet bírói alkalmazásából fakad. Meglátása szerint a kifogásolt ítélet a Polgári törvénykönyv tulajdonról szóló szabályainak alkalmazásán alapul. A magyar állam tulajdonjogának megállapítása a Polgári törvénykönyv 1991 előtt hatály-

ban lévő azon szabályának következménye, amely kizárta a társadalmi tulajdonban lévő ingatlant elbirtoklását. Ez a szabály ellentétes volt a ma hatályos alkotmány 9. § (1) bekezdésének azon rendelkezésével, mely szerint a köztulajdon és a magántulajdon jogi védelme azonos. Ezen alkotmánybeli rendelkezés megsértésével egyúttal sérült a panaszosok tulajdonhoz való joga is.

A párhuzamos indokolás arra is rávilágít, hogy a határozat voltaképpen egy alkotmányos követelményt állít fel az állami vagyongazdálkodó szervek és a polgári ügyekben eljáró bíróságok számára. Eszerint az állam nem érvényesíthet magánszemélyekkel szemben olyan polgári jogi igényeket, amelyek az alkotmányos jogállam morális alapjait tagadó jogszabályokra vezethetők vissza. Bragyova András hangsúlyozza, hogy ez nem jelenti az állami tulajdonszerzési jogcímek érvénytelenségét, hanem csak az állam magatartását érinti, így más polgári jogi igényekre nem alkalmazható.

98/2007. (XI. 29.) AB VÉGZÉS. NÉPSZAVAZÁSI KEZDEMÉNYEZÉS – AZ ELJÁRÁS FELFÜGGESZTÉSE

Alkotmány 2. § – a jogállamiság elve, közvetlen hatalomgyakorlás

Alkotmány 28/C. § – országos népszavazás

13/2007. (III. 9.) AB határozat

27/2007. (V. 17.) AB határozat

94/2007. (XI. 22.) AB végzés

95/2007. (XI. 22.) AB végzés

Egy magánszemély beadványozó 2007. augusztus 24-én az alábbi kérdést tartalmazó népszavazási aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be hitelesítésre az Országos Választási Bizottsághoz (OV): „Egyetért-e Ön azzal, hogy az egészségügyi közszolgáltató intézmények, kórházak állami, önkormányzati tulajdonban maradjanak?” Az OV 350/2007. (IX. 12.) számú határozatával hitelesítette az aláírásgyűjtő ívet. A hitelesítő határozattal szemben két kifogást nyújtottak be, ezeket az Alkotmánybíróság tartalmi azonosságukra tekintettel egyesítette. Az ügy előadó bírója Lenkovich Barnabás volt.

A kifogások elbírálásakor az Alkotmánybíróság emlékeztetett arra, hogy az OBV már 2006 októberében, 567/2006. (XI. 20.) számú határozatával hitelesített egy, a jelen ügyben is szereplő kérdést tartalmazó aláírásgyűjtőív-mintapéldányt. Ezt a határozatot az Alkotmánybíróság 13/2007. (III. 9.) AB határozatával helybenhagyta, azonban utalt arra, hogy

a népszavazási döntések időbeli hatályával kapcsolatos problémát másik eljárásban vizsgálja. Erre azért volt szükség, mert ebben a kérdésben már 2004. december 5-én lezajlott egy ügyszavazás, bár eredménytelen népszavazás. Az Alkotmánybíróság két hónappal később, 27/2007. (V. 17.) AB határozatában megállapította, hogy mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség áll fenn, mert az Országgyűlés nem szabályozta törvényben, hogy mennyi időn belül nem lehet kitűzni újabb népszavazást ugyanabban a kérdésben. Az AB határozat felhívta az Országgyűlést, hogy 2007. december 31-ig tegyen eleget jogalkotási kötelezettségének.

Az Alkotmánybíróság a fenti előzmények ismeretében jelen határozatában megállapította, hogy a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapításával és az annak kiküszöbölésére megállapított határidő megjelölésével függő jogi helyzet állt be, amely az alkotmányellenes helyzetet feloldó jogszabály hatálybalépéséig tart. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az eljárást 2008. június 15-ig felfüggesztette. Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló 3/2001. (XII. 1.) Tü. határozat 30. §-a alapján felfüggesztésre akkor kerülhet sor, ha a folyamatban lévő eljárásnak az Alkotmánybíróság döntése szempontjából jelentősége van, és a felfüggesztést a jogbiztonság érdeke indokolja. A testület gyakorlata szerint a törvényalkotási eljárás olyan eljárásnak minősül, mely alapul szolgálhat az eljárás felfüggesztésére. Az AB rámutatott, hogy mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség miatti felfüggesztésre eddig csak absztrakt normakontroll és alkotmányjogi panasz eljárásban került sor, és ugyanazt az eljárást felfüggesztették fel, amelyben a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség is megállapításra került. Az alkotmánybírák meglátása szerint azért van lehetőség a felfüggesztés intézményének alkalmazására ebben az eljárásban is, mert az Alkotmánybíróságnak ezt a feladatát is alkotmányos jogállásával és rendelkezésével összhangban kell ellátnia, vagyis a jogorvoslati jogkörben történő eljárás nem szoríthatja háttérbe az Alkotmánybíróság (alapvető) alkotmányvédelmi funkcióját. A taláros testület elismeri, hogy az eljárás felfüggesztése időlegesen korlátozza a népszavazáshoz való jogot, ugyanakkor rámutat arra is, hogy ez az alapjog, annak konkrét gyakorolhatóságát illetően, csak a népszavazás kitűzését követően illeti meg a választópolgárokat. Az alkotmánybírák meglátása szerint a felfüggesztés mint időleges alapjog-korlátozás szükségességét a már megállapított alkotmányellenes helyzet jelenti, a felfüggesztés időbeli korlátja pedig az arányosság követelményének tesz eleget.

Az Alkotmánybíróság hasonló indokolással függesztette fel a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség és a Kereszténydemokrata Néppárt által beadott, a jelen ügyben szereplő kezdeményezéssel azonos tartalmú népszavazási aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítésével kapcsolatos eljárást [95/2007. (XI. 22.) AB végzés], és a Magyarok Világszövetsége által kezdeményezett, és 2004. december 5-én már egyszer szintén népszavazás tárgyát képező, a határon túli magyarok állampolgárságáról szóló népszavazási kezdeményezésével kapcsolatos eljárást [94/2007. (XI. 22.) AB végzés].

100/2007. (XII. 6.) AB HATÁROZAT. AZONOS TARTALMŰ NÉPSZAVAZÁSI KÉRDÉSEK

Alkotmány 2. § – jogbiztonság, közvetlen hatalomgyakorlás

*Alkotmány 28/B–C. § – országos népszavazás
57/2004. (XII. 14.) AB határozat
27/2007. (V. 17.) AB határozat*

Az Országos Választási Bizottság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását indítványozta az Alkotmánybíróságnál a népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvénnyel (a továbbiakban Nsztv.) összefüggésben. Az OVB az alkotmányellenességet abban látta, hogy az Nsztv. nem tartalmaz megfelelő szabályozást arra az esetre, ha több azonos tartalmú népszavazási kérdés (versengő népszavazási kezdeményezések) hitelesítéséről kell döntenet. Az Nsztv. csak a már hitelesített aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés vonatkozásában ad útmutatást: azzal megegyező tartalommal nem lehet újabb népszavazási aláírásgyűjtő ívet benyújtani, egészen addig, amíg a már megindított népszavazási kezdeményezés le nem zárul. Az 57/2004. (XII. 14.) AB határozat szerint az aláírásgyűjtő ív csak akkor tekinthető hitelesítettnek, ha az OVB hitelesítő határozata jogerőre emelkedett, és az Országos Választási Iroda vezetője az aláírásgyűjtő ívet hitelesítési záradékkal látta el. Az ezt megelőzően benyújtott, azonos tartalmú népszavazási kezdeményezések elbírálására vonatkozóan azonban nincs útmutatás az Nsztv.-ben. Az OVB szerint ez a törvényhozói mulasztás sérti a jogbiztonság elvét és a népszavazáshoz való jogot. Az ügy előadó bírójá Bihar Mihály volt.

Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy az OVB által jelzett szabályozási hiány valóban fennáll. Az OVB-nek valóban nincsen lehetősége arra, hogy a versengő népszavazási kez-

deményezések valamelyikében a hitelesítést megtagadja. Így akár azonos tárgyú, de ellentétes tartalmú kérdések is népszavazásra kerülhetnek ugyanabban az időpontban, melynek eredményeként előállhat az az eset, hogy az Országgyűlésnek ellentétes tartamú döntéseket kell végrehajtania. Tehát a kifogásolt szabályozási hiány a népszavazás jogintézményének kiszámítható, biztonságos működését oly mértékben veszélyezteti, hogy az a jogállamiság részét képező jogbiztonság sérelméhez vezet. Az Alkotmánybíróság osztotta az indítványozó azon véleményét is, hogy e törvényhozói mulasztás a sérti népszavazáshoz való jogot. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az alanyi védelmi igény mellett minden alapjog magában foglalja az állam objektív köteletségét is a joggyakorlás feltételeinek biztosítására. A törvényalkotó a teljes körű jogi szabályozás kimunkálásának elmulasztásával ezt az objektív intézményvédelmi kötelezettségét is megszegte a népszavazáshoz való alkotmányos alapjog vonatkozásában. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt megalapozottnak találta, megállapította a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség fennállását, és felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotási feladatának 2008. március 31-ig tegyen eleget. Az Alkotmánybíróság megjegyezte továbbá, hogy a 27/2007. (V. 17.) AB határozatban megállapított alkotmányellenes mulasztásokra is tekintettel indokoltnak látszik a népszavazás jogintézményére vonatkozó hatályos joganyag teljes körű felülvizsgálata.

Bragyova András alkotmánybíró párhuzamos indokolásában kifejtette, hogy a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet az alkotmány 28/B. § (2) bekezdésére tekintettel az egész Nsztv. vonatkozásában ki kellett volna mondani. Az alkotmány 28/B. § (2) bekezdése szerint az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló szabályokat a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatához kötött törvénnyel kell megalkotni. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az alkotmányban adott törvényhozási felhatalmazás egyben alkotmányos kötelezettséget is jelent. Erre tekintettel a törvényhozást kötelezni kellett volna a népszavazás intézményének újraszabályozására, mert a határozatban felsorolt hiányosságok összességükben a teljes szabályozást, tehát az Nsztv. egészének alkotmányellenességét idézték elő.

A határozathoz Holló András alkotmánybíró is párhuzamos indokolást fűzött. Ebben kifejti, hogy az Alkotmánybíróságnak utalnia kellett volna arra, hogy az általa jogalkalmazóként megfogalmazott törvényértelmezései a joganyag felülvizsgálata során nem kötik a jogalkotót, attól eltérő szabályozást

is kialakíthat. Így a törvényhozónak lehetősége van arra, hogy az 57/2004. (XI. 14.) AB határozatban a hitelesítés fogalmára („záró időpontjára”) adott értelmezéstől eltérjen.

Trócsányi László alkotmánybíró nem értett egyet a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapításával, ezért a határozathoz különvéleményt csatolt. Ebben hangsúlyozta, hogy mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség csak akkor áll fenn, ha a szabályozás olyan hiánya állapítható meg, amely eléri az alkotmánysértés szintjét. Az Alkotmánybíróságnak kötelessége ilyenkor a lehető legalaposabb vizsgálatot lefolytatni annak érdekében, hogy a meglévő szabályozási koncepción belül „megtalálja” a szabályt, alkotmányos követelményeket fogalmazzon meg. Az Alkotmánybíróság nem róhatja minden, nem teljesen világos szabály esetében a jogalkotóra azt a kötelezettséget, hogy hozzon új, jobban megfogalmazott szabályt. A testületnek a teljes szabályozási koncepciót és normarendszert kell vizsgálnia, nem csak a konkrét, az életviszonyra direkt módon vonatkozó normákat. Az egész jogrendszert egységében szükséges szemlélni. Trócsányi alkotmánybíró meglátása szerint jelen esetben a szabályozási koncepción belül megtalálható lett volna az adott életviszonyra vonatkozó szabály. Járható út lehetett volna az egyértelműségi teszt továbbfejlesztése, vagy az Nsztv. 12. §-ából következő megelőzés elvének alkalmazása, akár úgy is, hogy az Alkotmánybíróság eltér az 57/2004. (XII. 14.) AB határozatában kifejtett, a hitelesítésre vonatkozó értelmezésétől. Az alkotmánybíró szerint nem feltétlenül szükséges a jelenleginél részletesebb törvényi szabályozás sem, hiszen a felmerült problémák a választási eljárási törvényben lefektetett jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elvének alkalmazásával megoldhatók.

101/2007. (XII. 12.) AB HATÁROZAT. NÉPSZAVAZÁSI KEZDEMÉNYEZÉS – EGYMÁSSAL VERSENGŐ KÉRDÉSEK

*Alkotmány 28/B–C. § – országos népszavazás
57/2004. (XII. 14.) AB határozat*

Az Országos Választási Bizottság 171/2009. (VII. 18.) számú határozatával hitelesítette egy magán-személy kezdeményező által benyújtott népszavazási aláírásgyűjtő kérdőív mintapéldányát, amelyen az alábbi kérdés szerepelt: „Egyetért-e Ön azzal, hogy egyes vény nélkül is kapható gyógyszereket a gyógyszerárakon kívül is lehessen forgalmazni?” A vizsgált kezdeményezéssel egy időben, azzal egyező tar-

talommal egy másik népszavazási aláírásgyűjtő ívet is benyújtottak hitelesítésre. Az OVB határozatában megállapította, hogy sem az alkotmány, sem törvény nem hatalmazza fel arra, hogy ugyanazon tartalmú, hitelesítésre váró kérdések közül bármelyik hitelesítését megtagadja valamilyen időrendiségi szabályra hivatkozva. A népszavazási kezdeményezések jogszerűségét külön-külön kell megvizsgálni. A hitelesítő határozattal szemben több kifogás is érkezett. Sokan sérelmezték, hogy az OVB nem alkalmazta a megelőzés elvét, és a hitelesítéskor figyelmen kívül hagyta, hogy azonos tartalommal már egy népszavazási kezdeményezésnek utat engedett. Többen az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés egyértelműségét is kétségbe vonták, és azt sem tartották jogszerűnek, hogy a kezdeményező azt elektronikus levél formájában nyújtotta be. Volt olyan kifogást előterjesztő is, aki a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás sérelmét látta a kezdeményezésben, mert annak célja az volt, hogy gátat vessen a Fidesz – KDNP azonos tárgyú népszavazási kezdeményezésének. Az ügy előadó bírása Bihari Mihály volt.

Az Alkotmánybíróság a kifogásokat nem találta megalapozottnak. Megállapította, hogy az OVB és az Alkotmánybíróság csak azt vizsgálhatja, hogy a konkrét kérdés megfelel-e az alkotmányi és törvényi feltételeknek. Törvényi szabályozás hiányában az OVB nem alkalmazhatta a megelőzés elvét. A társas testület az egyértelműség követelményének sérelmét sem állapította meg. Rámutatott, hogy azonos tárgykörben, de ellentétes tartalommal kezdeményezett népszavazások esetében a kezdeményezők felelőssége, hogy a kampányidőszakban felhívják a választópolgárok figyelmét döntéseik esetleges következményeire. Az Alkotmánybíróság nem találta jogsértőnek azt sem, hogy a kezdeményező az aláírásgyűjtő ívet elektronikus levélként nyújtotta be, mivel a jogszabályok csak az aláírásgyűjtő ívvel szemben határoznak meg formai előírásokat, a benyújtás módját nem korlátozzák. A jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményével kapcsolatban az alkotmánybírák kifejtették, hogy nem vizsgálható a kezdeményezők motivációja, csak akkor, ha magából a kérdésből kiderül, hogy annak felvetése nyilvánvalóan nem jóhiszemű, és ellentétes a népszavazás rendeltetésével.

Trócsányi László alkotmánybíró különvéleményt csatolt a határozathoz, mert meglátása szerint az aláírásgyűjtő ívet a megelőzés elvére tekintettel az OVB nem hitelesíthette volna. Az alkotmánybíró nem értett egyet azzal a többségi állásponttal, mely szerint az egymással versengő népszavazásra szánt kérdéseket külön-külön, egymásra tekintet nélkül kell vizsgálni. Ezzel szemben úgy látja, hogy több

egy időben népszavazásra bocsátott, egymást kizáró kérdés felveti az egyértelműség problémáját. Az egymást zavaró kérdések esetében a megelőzés elvének alkalmazásával kell a hitelesítésről dönteni. A különvélemény arra is rámutat, hogy az Alkotmánybíróságnak el kellett volna térnie a hitelesítésnek az 57/2004. (XII. 14.) AB határozatban kifejtett értelmezésétől, mely szerint a népszavazási kezdemé-

AZONOS TÁRGYKÖRBEN, DE ELLENTÉTES TARTALOMMAL KEZDEMÉNYEZETT NÉPSZAVAZÁSOK ESETÉBEN A KEZDEMÉNYEZŐK FELELŐSSÉGE, HOGY A KAMPANYIDŐSZAKBAN FELHÍVJÁK A VÁLASZTÓPOLGÁROK FIGYELMÉT DÖNTÉSEIK ESETLEGES KÖVETKEZMÉNYEIRE.

nyezés akkor tekinthető hitelesítettnek, ha az OVB hitelesítő határozatát követően, az esetleges jogorvoslati eljárás után az Országos Választási Iroda hitelesítő záradékkal látta el az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát. Ezzel szemben, Trócsányi alkotmánybíró véleménye szerint, a hitelesítés már az OVB ilyen tartalmú határozatának meghozatalával megtörténik.

Enyedi Krisztián